

EX

Juncus stygius L.

Sit torfowy

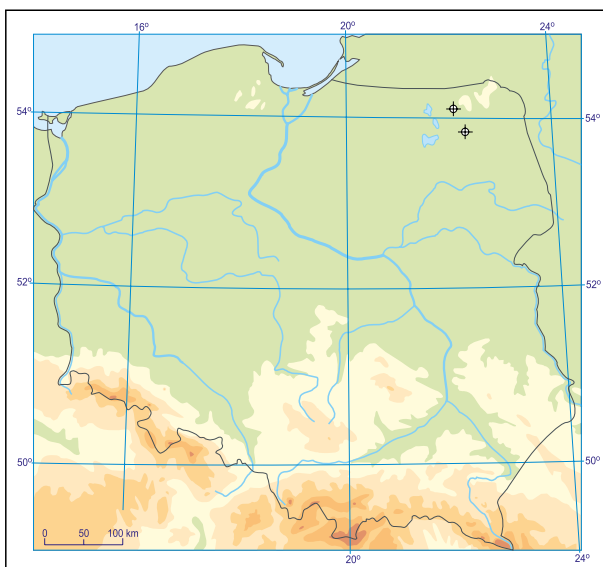
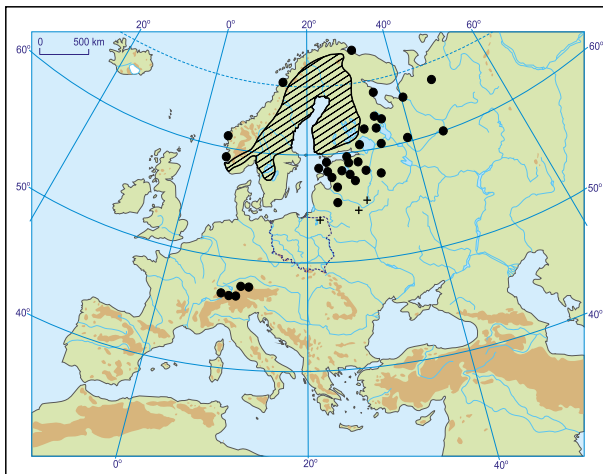
Rodzina: *Juncaceae* – sitowate

Status

Gatunek w Polsce prawdopodobnie wyginął. W krajach ościennych: krytycznie zagrożony w Niemczech i na Litwie, wyginął na Białorusi.

Rozmieszczenie geograficzne

Juncus stygius jest gatunkiem borealnym o niezbyt rozległym zasięgu wokółbiegunowym; w Europie występuje na Półwyspie Skandynawskim, w krajach basenu Morza Bałtyckiego, w północnej i centralnej części Niziny Wschodnioeuropejskiej oraz w górach Jury i w Alpach (Snogerup 1980).

Występowanie w Polsce

Sit torfowy znany był z Pojezierza Mazurskiego z dwóch stanowisk; są to: Leśnictwo Mleczówka (lub Mleczno) koło Elku oraz okolica Orłowa w południowo-wschodniej części Puszczy Boreckiej. Od czasu podania w latach 1909 i 1928 (Abromeit i in. 1898–1940) stanowiska te nie były potwierdzone, chociaż pomimo zmian stosunków wodnych istnieje nadal szansa na przetrwanie tu osobników situ torfowego. Próby odnalezienia tego gatunku przez autora w 2008 r. na terenie Puszczy Boreckiej i w okolicach Elku nie zakończyły się co prawda odnalezieniem situ torfowego, ale potwierdziły obecność odpowiednich dla niego siedlisk – niewielkich dobrze uwodnionych torfowisk wysokich i przejściowych z przygielką białą *Rhynchospora alba*.

Siedliska i fitocenozy

Sit torfowy rośnie na torfowiskach wysokich i przejściowych unikając podłoża zawierającego wapń. Najczęściej występuje w towarzystwie przygielki białej, w wilgotnych zagłębieniach torfowisk wysokich *Sphagnetum magellanici*, w zbiorowisku *Rhynchosporium albae*.

Morfologia i biologia

Roślina 10 do 12 cm wysoka, o pojedynczych łodygach w kolankach ulistnionych, zakończonych drobną, 2–3-kwiatową główką; kwiaty żółtawe lub różowawe. Kwitnie od lipca do września.

Przyczyny wyginięcia

Prawdopodobną przyczyną wyginięcia situ torfowego w naszym kraju mogło być pogorszenie stosunków wod-

nych na torfowiskach przez odwodnienie lub też nagła zmiana poziomu wody, np. zalanie siedliska.

Jerzy Kruszelnicki

Summary

In Poland *Juncus stygius* is a boreal relic species, reported from only two sites located in the eastern part of the Masurian Lake District (NE Poland). The plant has probably died out due to the drainage of raised bogs with the association *Sphagnetum magellanici* where it grew.

Festuca amethystina L.

Kostrzewa ametystowa

Rodzina: *Poaceae* (*Gramineae*) – wiechlinowate (trawy)

Status

W Polsce gatunek zagrożony wyginieciem. W krajach ościennych: krytycznie zagrożony w Czechach.

Uwagi taksonomiczne

Gatunek zróżnicowany na szereg niższych taksonów. W Polsce występuje podgatunek *Festuca amethystina* L. subsp. *ritschlii* (Hack.) Lemke ex Markgr.-Dann. Takson ten wyróżniają liczne zewnętrzne pędy płonne, luźna wiecha oraz gładkie liście (Markgraf-Dannenberg 1980).

Rozmieszczenie geograficzne

Zasięg *Festuca amethystina* L. obejmuje głównie tereny górskie Europy Środkowej i Południowej (Meusel i in. 1965). Najważniejsze ośrodki występowania znajdują się na Półwyspie Bałkańskim, w Alpach i Karpatach. Na niżu środkowoeuropejskim występuje *F. amethystina* subsp. *ritschlii* (Rothmaler 1982; Jakubowska-Gabara 1994). Gatunek osiąga w Polsce północną granicę zasięgu.

Występowanie w Polsce

Kostrzewa ametystowa występuje na obszarach Polski Zachodniej, Środkowej i częściowo Południowej. Była notowana w pasie nizin i wyżyn na zachód od Wisły (Jakubowska-Gabara 2001c). Gatunek stwierdzono dotychczas na 94 stanowiskach: Bielinek nad Odrą (okaz w KRAM, lg. T. Kowal w 1956 r.); Międzyrzecz, Szubin (Ascherson, Graebner 1898–1899); Wyżysk, Trzyczyn, Miączynek (Bock 1908); Opławiec (Bock 1897); Dziki Ostrów (okaz w POZ, lg. F. Krawiec w 1939 r.); Biedrusko, Jezioro, Brodowo, Łysy Młyn (Szulczewski 1951); Jezierce (Pfuhl 1899), Ludwikowo, Rosnówko (Wodziczko i in. 1938); Porążyn (Pawlus 1993); Puszczykowo (Kulesza 1920); Łączny Młyn (okaz w POZ, lg. F. Pfuhl w 1900 r.); Owińsk (okaz w POZ, lg. W. Sławiński

w 1926 r.); Dziewicza Góra (Ritschl 1850; Jakubowska-Gabara 1994); Wierzenica (Spribille 1895b); Murzynówko (okaz w POZ, lg. Freystedt w 1906 r.); Wyspa Konwaliowa (okaz w POZ, lg. J. Paczowski w 1932 r.); Gniezno (Bock 1895); Bażantarnia (Spribille 1900); Powidz, Strzałkowo (J. Chmiel, mat. npbl. z 2007 r.); Ślesin (J. Chmiel, mat. npbl. z 2010 r.); Witkowo, Jeziora Wielkie, Strzelno (J. Chmiel, mat. npbl. z 2011 r.); Zielonka,

